

Sygn. akt III AUa 1567/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 marca 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Iwona Szybka

Sędziowie: SA Jolanta Wolska (spr.)

SA Anna Rodak

Protokolant: sekretarz sądowy Aleksandra Białecka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 9 marca 2021 r. w Ł.

sprawy S. W. (1) i D. W. (1)

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o wysokość świadczenia

na skutek apelacji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

od wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu

z dnia 2 lipca 2020 r. sygn. akt V U 550/20

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego na rzecz S. W. (1) i D. W. (1) kwoty po 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

Sygn. akt: III AUa 1567/20

UZASADNIENIE

Decyzjami z dnia 14 lutego 2020 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego przyznał małżonkom D. W. (1) oraz S. W. (1) prawo do emerytury rolniczej od 1 stycznia 2020 r. (pkt 1 decyzji), jednocześnie potrącając kwotę po 408 zł z tytułu zaległych składek na ubezpieczenie społeczne rolników (pkt V decyzji).

D. W. (1) i S. W. (2) zaskarżyli powyższe decyzje, w części dotyczącej potrącenia z przyznanych emerytur rolniczych po 408 zł na poczet zaległych składek na ubezpieczenie społeczne rolników za IV kwartał 2019 r., podnosząc istnienie wierzytelności z okresu od 1 lipca 2007 r. do 30 września 2009 r. i od 1 października 2009 r. do 31 stycznia 2014 r., tytułem nienależnie zapłaconych składek na ubezpieczenie społeczne rolników, nadającej się do potrącenia. W pozostałym zakresie decyzji nie kwestionowali.

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wniósł o ich oddalenie, wskazując, że należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników za okres od 1 lipca 2007 r. do 30 września 2009 r. i od 1 października 2009 r. do 31 stycznia 2014 r. nie podlegają zaliczeniu na poczet zaległych składek nieopłaconych przez odwołujących się za IV kwartał 2019 r., gdyż uległy one przedawnieniu.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 2 lipca 2020 r. Sąd Okręgowy w Kaliszu:

1. zmienił punkt V decyzji Prezesa KRUS z dnia 14 lutego 2020 r. znak (...) -1 w ten sposób, że ustalił, iż z przyznanej S. W. (1) emerytury nie podlega potrąceniu kwota 408 zł tytułem zaległych składek na ubezpieczenie społeczne rolników, tj. na ubezpieczenie emerytalno – rentowe, jak i ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie;
2. zmienił punkt V decyzji Prezesa KRUS z dnia 14 lutego 2020 r. znak (...) -2 w ten sposób, że ustalił, iż z przyznanej D. W. (1) emerytury nie podlega potrąceniu kwota 408 zł tytułem zaległych składek na ubezpieczenie społeczne rolników, tj. na ubezpieczenie emerytalno – rentowe, jak i ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie;
3. zasądził od Prezesa KRUS na rzecz S. W. (1) i D. W. (1) po 90 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Rozstrzygnięcie Sądu I instancji zapadło w następującym stanie faktycznym:

Zaskarżonymi decyzjami z 14 lutego 2020 r. organ rentowy przyznał małżonkom D. W. (1) i S. W. (1) prawo do emerytur rolniczych, poczynając od 1 stycznia 2020 r. Na dzień 21 lutego 2020 r. odwołujący się posiadali łącznie zadłużenie z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne rolników, to jest wyłącznie na ubezpieczenie emerytalno-rentowe, wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie, za IV kwartał 2019 r., w wysokości łącznej 816 zł, czyli 408 zł na osobę.

Decyzjami z dnia 23 stycznia 2020 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdził u odwołujące się D. W. (1) od 1 lipca 2007 r. do 30 września 2009 r. i od 1 października 2009 r. do 31 stycznia 2014 r. ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia emerytalno-rentowego, wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego i stwierdził, że z tego tytułu powstała nadpłata składek na powyższe ubezpieczenia w kwocie 8 369,00 zł, ale nadpłacone składki nie podlegają zwrotowi, gdyż od ich opłacenia minęło 5 lat.

Decyzjami z dnia 12 lutego 2020 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdził ustanie od 1 stycznia 2020 r. obowiązku ubezpieczenia społecznego rolników dla D. W. (1) i S. W. (1), jak i stwierdził ustanie przez odwołujących się obowiązku opłacania składek od 1 stycznia 2020 r. na ubezpieczenie społeczne rolników.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy stwierdził, że odwołania są uzasadnione.

W ocenie Sądu I instancji, stanowisko organu rentowego, że składki opłacone przez D. W. (1) za okres od 1 lipca 2007 r. do 30 września 2009 r. i od 1 października 2009 r. do 31 stycznia 2014 r., w wysokości 8.369,00 zł, nie mogą być zaliczone na poczet składek należnych na ubezpieczenie społeczne skarżących, gdyż zgodnie z art. 41b ust. 11 ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, należności za sporne okresy uległy przedawnieniu, nie jest trafne. Powoływany przez organ rentowy przepis art. 41b ust. 11 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j.: Dz.U. z 2020 r., poz. 174), zgodnie z którym należności z tytułu składek ulegają przedawnieniu po upływie 5 lat, licząc od dnia, w którym stały się wymagalne, z zastrzeżeniem ust. 2-7, nie znajduje zastosowania w niniejszej sprawie. Instytucja przedawnienia odnosi się bowiem do należności z tytułu składek, a zatem do składek, które obowiązany jest zapłacić ubezpieczony. Tymczasem w niniejszej sprawie odwołujący się S. W. (2) i D. W. (1) wnieśli o zaliczenie na poczet należnych obecnie składek na ich ubezpieczenie społeczne rolników za IV kwartał 2019 r. - składek, które zostały opłacone za okres od 1 lipca 2007 r. do 30 września 2009 r. i od 1 października 2009 r. do 31 stycznia 2014 r., w wysokości 8.369,00 zł, a które okazały się nienależne, wobec ustalenia, że w tym okresie D. W. (1) nie podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników. Składki, które zostały opłacone nienależnie, jak wskazuje sama nazwa, nie są należnościami (nie należą się) i w odniesieniu do nich nie można mówić o przedawnieniu, które odnosi się do terminu dochodzenia należności. W odniesieniu do składek nadpłaconych lub nienależnie opłaconych, zastosowanie znajduje przepis art. 41b ust. 10 ww. ustawy, zgodnie z którym nadpłacone lub nienależnie opłacone składki podlegają z urzędu zaliczeniu na poczet zaległych lub bieżących składek, a w razie ich braku – na poczet przyszłych składek, chyba że płatnik złoży wniosek o zwrot składek. Innymi słowy, uregulowanie art. 41b ust. 11 ustawy nie dotyczy sytuacji, w której od opłacenia nienależnych składek upłynęło wprawdzie 5, ale płatnik nie żąda ich zwrotu, ale zaliczenia na poczet

zaległych lub bieżących składek. W takiej sytuacji organ rentowy, zgodnie z art. 41b ust. 10 ustawy, ma obowiązek zaliczenia nienależnie opłaconych składek na poczet bieżących lub zaległych składek.

W niniejszej sprawie S. W. (2) i D. W. (1) wskazali, że składki, które opłacono nienależnie, w wysokości 8.369,00 zł, powinny podlegać zaliczeniu na poczet składek na ubezpieczenie społeczne odwołujących się za IV kwartał 2019 r., w wysokości po 408 zł na każdego z nich. W świetle powyższego uregulowania art. 41b ust. 10 ustawy, taki wniosek odwołujących się jest zasadny, a potrącenie kwot po 408 zł z emerytur skarżących nieuzasadnione.

Mając na uwadze powyższe okoliczności, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł, jak w punkcie 1 i 2 sentencji wyroku. O kosztach postępowania orzeczono zgodnie z art. 98 k.p.c. i § 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800).

W apelacji organ rentowy zaskarżył w całości powyższy wyrok, zarzucając naruszenie prawa materialnego, to jest art. 41b ust. 10 i 11, art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j.: Dz.U. z 2020 r., poz. 174), poprzez błędną wykładnię i uznanie, że z przyznanych S. W. (1) oraz D. W. (1) emerytur, nie podlega potrąceniu kwota po 408,00 zł, tytułem zaległych składek na ubezpieczenie społeczne rolników, tj. na ubezpieczenie emerytalno - rentowe oraz ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie.

Wskazując na te zarzuty, wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołań.

Zdaniem apelującego, przepis art. 41b ust. 11 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników nie zawiera zapisów umożliwiających odstępianie od tej zasady. W związku z tym, możliwość zaliczenia nadpłaconych lub nienależnie opłaconych składek na poczet zaległych, bieżących lub przyszłych składek, może dotyczyć jedynie tych składek, których prawo do zwrotu nie uległo przedawnieniu do dokonania ich przypisu. W niniejszej sprawie składki za okres od 1 lipca 2007 r. do 30 września 2009 r. i od 1 października 2009 r. do 31 stycznia 2014 r. uległy przedawnieniu, zatem nie podlegają zwrotowi. W ocenie organu rentowego, uprawnione jest zatem wnioskowanie, że w przypadku przedawnienia roszczenia o zwrot nadpłaconych składek, istnieje norma, która nie pozwala na dysponowanie przez zainteresowanych przedawnionymi składkami i zaliczenie tych składek na poczet zaległych składek.

W odpowiedzi na apelację pełnomocnik D. W. (1) i S. W. (1) wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołujących się kosztów zastępstwa procesowego w drugiej instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie może odnieść skutku. Sąd Okręgowy wydał trafne rozstrzygnięcie, znajdujące uzasadnienie w całokształcie okoliczności faktycznych sprawy oraz w treści obowiązujących przepisów prawnych.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do zgłoszonego przez organ rentowy na rozprawie apelacyjnej w dniu 9 marca 2021 r. wniosku o zawieszenie postępowania, Sąd Apelacyjny wskazuje, że w sprawie niniejszej nie zachodziła konieczność zawieszenia niniejszego postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. – do czasu rozstrzygnięcia postępowania w sprawie o sygn. akt: AUa 253/21. Wbrew stanowisku wnioskodawcy fakt, że kwota objęta zaskarżoną decyzją jest również ujęta w sprawie III AUa 253/21, nie oznacza, iż zachodzi zależność tego rodzaju, że wynik przedmiotowego postępowania zależy od wyniku rozstrzygnięcia w sprawie III AUa 253/21. Postępowanie w sprawie III AUa 253/21 dotyczy wyłącznie kwestii prawidłowości potrącenia z tej samej kwoty nadpłaty 8369 zł składki należnej za 4 zadłużenia, na sumę ponad 5 000 zł, objętych zaskarżonymi decyzjami Prezesa KRUS z 28 lipca 2020 r. i 7 września 2020 r. W sprawie III AUa 253/21 kwota zadłużenia nie jest kwestionowana, ubezpieczeni nie domagają się też zwrotu nadpłaty, a tylko rozliczenia zadłużenia z nadpłatą. Tym samym, wynik postępowania o sygn. akt: III AUa 253/21, nie stanowi prejudykatu dla niniejszego postępowania, gdyż nie stanowi elementu podstawy faktycznej jego rozstrzygnięcia.

Istota sporu w przedmiotowej sprawie sprowadzała się do oceny, czy w okolicznościach sprawy, zasadnym było potrącenie zaległych składek na ubezpieczenie społeczne rolników z przyznanych D. W. (2) i D. W. (1) emerytur, w

świetle regulacji art. 41b ust. 10 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, a więc, czy nienależnie opłacone składki przez S. W. (2) i D. W. (1), powinny podlegać zaliczeniu na poczet składek na ubezpieczenie społeczne rolników odwołujących się za IV kwartał 2019 r.

Sąd I instancji uznał, że skoro skarżący opłacili nienależnie składki na ubezpieczenie społeczne rolników za okres od 7 lipca 2004 r. do 30 września 2009 r. i od 1 października 2009 r. do stycznia 2014 r., w wysokości 8.369,00 zł, wobec ustalenia, że w tym okresie D. W. (1) nie podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników, to składki te, na podstawie art. 41b ust. 10 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, mogą być zaliczone na poczet zaległych składek za IV kwartał 2019 r. W konsekwencji potrącenie kwot po 408 zł z emerytur odwołujących się było nieuzasadnione.

W ocenie Sądu Apelacyjnego - wbrew zarzutom apelacji - nie można przypisać Sądowi Okręgowemu błędnej wykładni art. 41b ust. 10 i 11 ustawy, ani niewłaściwego zastosowania tego przepisu do ustalonego w sprawie stanu faktycznego.

Zgodnie z art. 41b ust. 10 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, nadpłacone lub nienależnie opłacone składki podlegają potrąceniu z urzędu na poczet zaległych lub bieżących składek, a w razie ich braku na poczet przyszłych składek, chyba że rolnik złoży wniosek o ich zwrot. W myśl zaś art. 41b ust. 11 cyt. ustawy, nadpłacone lub nienależnie opłacone składki nie podlegają zwrotowi, jeżeli od dnia ich opłacenia upłynęło 5 lat.

W świetle cyt. przepisów ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, nie ulega wątpliwości, że w sytuacji, gdy składki na ubezpieczenie społeczne rolników opłacone przez D. W. (1) za okres od 1 lipca 2007 r. do 30 września 2009 r. i od 1 października 2009 r. do 31 stycznia 2014 r., w wysokości 8.369,00 zł, które - wobec stwierdzenia ustania tego ubezpieczenia w powyższym okresie - okazały się nienależnie opłacone, mogą być zaliczone na poczet składek należnych na ubezpieczenie społeczne rolników, to jest na ubezpieczenie emerytalno - rentowe, wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie dla odwołujących się za IV kwartał 2019 r., stwierdzonych w zaskarżonych decyzjach.

Nie ma racji organ rentowy podnosząc zarzut przedawnienia należności z tytułu nadpłaconych składek w świetle art. 41b ust. 11 ustawy, albowiem - jak trafnie wskazał Sąd I instancji - przepis ten nie ma zastosowania w przedmiotowej sprawie. Podkreślić należy, że skarżący nie domagali się zwrotu nadpłaty, ale zaliczenia jej na poczet zaległych składek. W takim zaś przypadku organ rentowy, zgodnie z art. 41b ust. 10 ustawy, ma obowiązek zaliczenia nienależnie opłaconych składek na poczet bieżących lub zaległych składek. Powoływana zaś przez organ rentowy regulacja ust. 11 art. 41b ustawy dotyczy tylko sytuacji, w której od opłacenia nienależnych składek upłynęło 5 lat i płatnik żąda ich zwrotu.

W tym stanie rzeczy, podzielając w pełni stanowisko Sądu Okręgowego, i nie znajdując podstaw do uwzględnienia apelacji, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł, jak w punkcie 1 sentencji swojego wyroku. O kosztach zastępstwa procesowego za drugą instancję - stosownie do jego wyników - orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 1 i § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800 z późn. zm.).